

Referat fra Pastoralrådets høstmøte 24. – 26. oktober 2008

Sak 1   Åpning av møtet i kapellet

Sak 2   Velkommen ved biskop Eidsvig og Pastoralrådets (heretter PRO) ordfører

Sak 3   Navneopprop

Fornavn	Ettersnavn	Gateadresse	Postnummer	Poststed	Telefon hjemme	Telefon mobil	Rolle
Biskop Bernt Ivar	Eidsvig	Akersveien 5	0177	Oslo	23219500		
Generalvikar p. Arne Marco	Kirsebom	Akersveien 5	0177	Oslo	23219500		
Maria Elizabeth	Fongen	Pionerveien 17	1820	Spydeberg	69838486		Leder
Jorun Nikoline	Myklevik	Grønstadg 32	2609	Lillehammer	61257717	99260730	Fast
p. Frode	Eikenes	Akersveien 12	0177	Oslo	22982165	93452743	Fast
Einar	Nelson	Holmendammen Terrasse 15B	0773	Oslo	22921470	95773017	Fast
Ulrik	Sverdrup- Thygeson	Akersveien 5	0177	Oslo	23219500		Kurialråd
Gunhild	Finseth-Ficarra	Akersveien 5	0177	Oslo	23219500		Adm. sekretær
sr. Marie-Kristin	Riosianu	Akersvn 6	0177	Oslo	22204960	91574685	Fast
diakon Henrik	von Achen	Seljebakken 3	5145	Fyllingsdalen	55162738	55583120	Fast
p. Carlo	Le Hong Phuc	Akersveien 5	0177	Oslo		97127997	Vara
Jacek	Palkowski	Ormekollen 35	1354	Bærums Verk	21696534	92895265	Vara
Andreas	Christiansen	Ytre Markevei 5	5005	Bergen	55560002	97685503	Fast
Helga	Ingvaldsen	Dronninggt 3	3019	Drammen	32835429		Fast
Svein-Arne	Marcussen	Knipleveien 6	1605	Fredrikstad	69317193	95798684	Fast
Berit Elisabeth	Andersen	Kirkebakken 4	1767	Halden		93874840	Fast
Arve	Solhaug	Trugels Kantorsgt 16	2315	Hamar	62531552	92204618	Fast
Ingvild	Sjo	Postboks 781	5503	Haugesund		98242006	Fast
Trygve Bernt	Stokkerud	Solbakken 45	2770	Jaren		90704436	Fast
Thanh Huu	Nguyen	Markveien 31	2050	Jessheim	63973505	95102709	Fast
Tove Avenstroup	Haugen	Villandveien 3	4623	Kristiansand	38085660	97503413	Fast
Inger Thora	Sannes Müller	Ulfbakveien 40	3267	Larvik	33180163	92647495	Fast
Vidar	Blomdal	Finstadrabben 161	1475	Finstadjordet	67971865	90155126	Fast
Christine Behncke	Thielemann	Grimsrødgate 26	1515	Moss	69270447	92840469	Vara
Isabel	Stangeland	Tronesgellen 10	4317	Sandnes	51625273	97567994	Fast
Astri	Blixhavn	Anders Larsens' gate 5	3117	Tønsberg	33313812	94269675	Fast
Helge	Gudheim	Vangsnes	2918	Ulnes	61363184	48091815	Fast
Jardar	Maatje	Kjørboveien 9	1337	Sandvika		95184034	Fast
Kristina Elizabeth	Voigt	Thorstadveien 9	2609	Lillehammer		98693055	Fast
Bodil	Brøgger	Hammerstadsgaten 23B	0363	Oslo	22567303	97191908	Fast
Camilla	Cselenyi	Akersveien 16a	0177	Oslo	23219551		Fast

Ankomster lørdag den 25. oktober: generalvikar p. Arne M. Kirsebom, p. Carlo Le Hong Phuc, Svein-Arne Marcussen, Ingvild Sjø, Christine Thielemann, Kristina Voigt.
Arve Solhaug møtte ikke.

Sak 4 Valg av møteledelse, møtesekretær, tellerkorps og protokollunderskrivere

Møteledelse: Arbeidsutvalget (heretter AU)
Møtesekretær: Gunhild Finseth-Ficarra
Tellekorps: Vidar Blomdal og Jardar Maatje
Protokollunderskrivere: Camilla Cselenyi og Trygve Bernt Stokkerud

Sak 5 Godkjenning av innkallelsen

Godkjent

Sak 6 Godkjenning av dagsorden

Godkjent

Sak 7 Orientering ved biskopen

Biskopen orienterte fra bispedømmet generelt, med vektlegging på arbeidet i de kirke- og kapelldistrikter. Oslo katolske bispedømme (heretter OKB) har kjøpt kapell i Odda, og det blir snart kirke i Sandefjord. I Stavanger utvider man St. Svithun kirke til 500 sitteplasser, noe som vil gjøre kirken til en av de største i bispedømmet. Der er videre tre nye kirkeprosjekter på gang i Oslo-området, samt et kirkeprosjekt i Førde.

Den rettslige konflikten mellom OKB og p. Robert Kanoza er langvarig og kostbar for OKB, og menigheten på Hamar slites. Saken kommer opp for Lagmannsretten i mai 2009.

Presteseminaret er ferdig, og biskopen konstaterer med glede at neste års søkere – i alt 6 - allerede har meldt seg, noe som atter viser at bispedømmets bønn om prestekall har båret frukter. For øvrig har vi fem-seks ordensstudenter i utlandet – to dominikanere, to trappister, en augustinerkorherre og en fransiskaner.

Biskopen drar til London lørdag den 25. oktober for å tildele ordinasjonskandidaturer til OKBs to prestestudenter ved Allen Hall. Etter tildelingen av ordinasjonskandidaturene følger diakonvielse. Generalvikar p. Arne Marco Kirsebom trer inn på pastoralrådsmøtet i biskopens fravær.

Staben i Akersveien omorganiseres i disse dager. Innvandrersjelesorgen har fått en ny sekretær, Margareta Tumidajewicz, og administreres fra Akersveien 16 under p. Carlo Le Hong Phuc. All medievirksomhet er nå samlet i Akersveien 5, herunder Informasjonstjenesten, Broen, St. Olav Tidsskrift og layout.

In breve, bispedømmets drift bærer seg til tross for en tyngende gjeld. Vi har fremdeles en stor oppgave angående registrering av katolikker. Dette utløser kr. 330,- pr. hode. Møtet med statsråd Hansen sist vinter førte ikke frem til noe økonomisk støtte i forbindelse med den omfattende polske innvandring.

Sak 8   Rapport fra utredningsgruppen for Mariaholm

Biskop Bernt I. Eidsvig oppnevnte våren 2008 en gruppe som skulle ta standpunkt til et eventuelt salg av Mariaholm. Dette skjedde på bakgrunn av et forslag om å selge stedet for å finansiere et nytt og mindre utgiftskrevende leirsted. UDI var interessert part. Gruppen har hatt følgende sammensetning: Ulrik Sverdrup-Thygeson (kurialråd), Maria Elizabeth Fongen, p. Frode Eikenes, Einar Nelson og Nikoline Myklevik (alle fra PROs AU), p. Sigurd Markussen (Presterådet), Tao Nguyen og Paul Maric (begge fra Norges Unge Katolikker, heretter NUK).

Gruppen har hatt to møter (i juni og september) og en befaring den 16. juni i år til fire forskjellige eiendommer for å få en formening om hva som finnes tilgjengelig på markedet av leirsteder og tomter. Ingen av stedene hadde en standard hva angår materialer og arealutforming som er i nærheten av Mariaholms. Befaringen styrket gruppens overbevisning om at vi i Mariaholm har et leirsted som standardmessig ligger i øvre sjikt av hva som er vanlig. Anlegget er tegnet spesielt for katolsk barne- og ungdomsarbeide. Samtidig er hele utredningsgruppen enig om at Mariaholm har et åpenbart behov for oppgradering og vedlikehold av bygningsmassen, særlig hva energibruk og vann- og sanitæranlegg angår. Et annet ankepunkt er at ingen av bygningene tilfredsstiller funksjonsnedsettets behov.

Gruppens diskusjoner har dreid seg om:

- A) Om det foreligger et generelt ønske om å avhende Mariaholm til fordel for et nytt og mer moderne leirsted.
- B) Om de tekniske og beliggenhetsmessige manglene ved Mariaholm, sammen med etterslepet i vedlikeholdsutgifter er tilstrekkelig grunnlag til å anbefale et salg dersom anledningen skulle by seg i nær fremtid.
- C) Om det på dette tidspunkt er en fordel for bispedømmet å gi seg i kast med nok et stort byggeprosjekt.

Gruppen har sett på forskjellige fremtidsscenarier og kommet til følgende konklusjoner:

Flertallet har kommet til den konklusjon at Mariaholm betyr så meget for katolsk barne- og ungdomsarbeide at det ut fra pastorale hensyn ikke er tjenlig å selge stedet. Mariaholm har imidlertid et presserende behov for vedlikehold og oppgradering; utredningsgruppen vil sterkt tilråde at stedet opprustes i løpet av de neste fem år. Det er også nødvendig å se på sammenhengen mellom bruken av stedet og mulighetene for å dekke inn løpende utgifter. Bispedømmet alene makter ikke å bære kostnadene med å holde Mariaholm i god og tidsmessig stand. Utredningsgruppen oppfordrer derfor innstendig alle venner og brukere av Mariaholm til å bidra med generøs støtte, for å sikre at stedet kan tjene formidlingen av troen på Kristus også til morgendagens Kirke.

Mindretallet mener man bør åpne for salg. Mariaholm har vesentlige svakheter det ikke kan gjøres noe med, og omkostninger ved utbedringer vil ikke stå i forhold til resultatet. Status quo vil innebære et unødvendig vedvarende press både på OKBs og NUKs økonomi. Man står ved et veiskille: Mariaholm har i dag en rimelig omsetningsverdi, og

denne sammen med midler som de første årene alternativt må brukes til vedlikehold og oppgradering av Mariaholm, vil langt på vei kunne dekke utgiftene ved et nytt leirsted. En opprustning av Mariaholm de kommende år vil gjøre det enda vanskeligere å frigjøre seg fra stedet, og det vil være lite sannsynlig at man ved salg får en pris av betydning. Risikoen er stor for å bli sittende fast når ønsket om et annet sted kommer. Fremtiden er der: NUKs behov for et helårssted og et sted for mindre grupper, et sted egnet for familieleire, for retretter og for samlinger for ulike grupper og nasjonaliteter. Å skape et nytt Mariaholm hvor miljøhensyn står sentralt, vil i oppbygningsfasen gi positive ringvirkninger for det katolske barne- og ungdomsarbeidet.

PRO foretok en rådgivende votering (fredag den 23. oktober) over salg contra ikke-salg av Mariaholm med følgende resultat:

16 stemmer støttet flertallets konklusjon.

5 stemmer støttet mindretallets konklusjon.

Dette vil si at biskopen har hørt Pastoralrådet og vil ta voteringsutfallet til orientering i den videre prosessen.

Sak 9   Årsrapport fra Arbeidsutvalget

PROs ordfører, Maria Fongen, redegjorde for AUs arbeide hittil. Det ble besluttet på PROs høstmøte 2007 å innføre en prøveordning for AUs sammensetning, ved å redusere størrelsen på det til én geistlig representant og tre legrepresentanter. AU møtes en gang i måneden på dagtid, hittil har der aldri vært forfall. AU er fremdeles meget fornøyd med nyordningen; kommunikasjonen går raskere medlemmene i mellom og samarbeidet blir tettere.

De resterende PRO-medlemmer er blitt trukket aktivt inn i arbeidet med å gjennomføre arbeidsprogrammet, ved å bli inndelt i arbeidsgrupper med hver sine saksområder. For enkelte grupper har dette fungert utmerket, for andre har det ikke vært fullt så enkelt å få til et effektivt samarbeid. PRO-medlemmene vil motta kopier av alle gruppens arbeidsrapporter pr. post.

Maria konkluderte med at man må bedre fokuseringen blant PRO-representantene på fullføringen av arbeidsprogrammet

Sak 10   Gjennomgang av Arbeidsprogrammet

Representanter fra noen av arbeidsgruppene presenterte gruppens arbeider:

Helg for medarbeidere i Kirken

Presentasjon ved sr. Marie-Kristin Riosianu.

Gruppens målsetting er å lage et rammeprogram som kan ligge til grunn for gjennomføring av ulike typer seminarer. I første omgang ønsker gruppen å gjennomføre seminarer i de største menighetene, St. Olavs i Oslo, St. Hallvards og St. Paul. Deretter står mindre menigheter for tur. Dersom det blir stor tilslutning, kan det vurderes at menighetene selv gjennomfører seminarer med utgangspunkt i rammemodellen.

Ved å arrangere en helg/seminar for medarbeidere i Kirken, kan dette føre til økende interesse og forståelse av menighetsarbeidet, stimulere til økt innsats i menigheten, og ikke minst skape en større forståelse av hva det vil si å drive en menighet.

Gruppen ønsker å nå ut til ansatte og frivillige i menighetene, medlemmer av menighetsrådene, samt personer som vil vite mere om hva som forventes dersom de stiller seg til disposisjon for menigheten.

Innholdsmessig vil et seminar kunne bestå av presentasjoner fra menighetens ulike utvalg, det være seg Caritasgrupper, menighetslivsutvalg, liturgiutvalg, barne- og ungdomslag og kateketer. Videre vil man kunne legge inn poster som gjennomgang av menighetsrådets regler og håndbok, samt ta opp hvordan man best mulig fremmer kommunikasjon i menigheten.

Gruppen ønsker å arrangere et seminar i løpet av en helg på Mariaholm i mars/april 2009, og vil forelegge et detaljprogram med ressurspersoner innen utgangen av 2008.

Pastoral omsorg for katolikker som bor langt fra menighetens sentrum og kapelldistrikter og sogn (kalt "Knoppskytingsprosjektet")

Presentasjon ved Helge Gudheim.

Arbeidsgruppen for knoppskytingsprosjektet har utarbeidet et forslag til regioninndelingsplan for bispedømmet som på sikt skal sikre tilbudet for distriktskatolikker med maksimum 50 kms avstand til messefeiring, samt en "verktøykasse" med praktiske råd og tips som kan stimulere til lokal aktivitet. Der er ca. 3000 katolikker i Norge som bor mer enn 50 km fra nærmeste messested. Ofte er avstandene store, og kan inkludere ferjestrekninger. Reisen for å komme til messe kan følgelig ta svært lang tid. Videre finnes der ofte ikke offentlig kommunikasjon som korresponderer med messetidene.

Gruppens målsetting er at alle katolikker skal få regelmessig tilgang til messetilbud i nærheten av sine bosteder. Videre at alle utkantområder på sikt (de som bor fem eller flere mil borte fra nærmeste kirke) skal få sine egne kapelldistrikter.

Poenget med prosjektet er å stimulere katolikker i utkantene til selv å engasjere seg, slik at de kan danne nye, lokale katolske kirkeforeninger der hvor sådanne ikke finnes pr. i dag. Det er viktig å skille mellom katolske kirkeforeninger og kapelldistrikter. En kirkeforening er her en sammenslutning av troende i en region langt fra sognekirken i en menighet. Et kapelldistrikt er et definert område som har for få katolikker til å bli menighet (færre enn 450 personer). Retningslinjer og startpakke for disse foreligger i sin helhet og er sendt biskopen for gjennomgang. Det er viktig å poengtere at alt arbeid med å opprette kirkeforeninger og kapelldistrikter skal skje i samarbeid med sogneprest.

Gruppens inndeling har resultert i 26 utkantregioner med 40 kms radius fra menighetssenteret, tilsvarende omtrent 50 km kjørevei. Av disse har 21 pr. i dag ingen lokal organisering. Helge viste oss en kartpresentasjon hvor de 26 regionene var tydelig inntegnet.

I 2009 vil der bli avholdt et nytt møte for distriktskatolikker, hvor retningslinjene og verktøykassen vil bli lansert og distriktskatolikkene vil bli oppmuntret til å ta tak i sin egen situasjon, alt i samarbeid med sine lokale sogneprester.

In breve hersket der ingen tvil om at arbeidsgruppen har lagt ned et imponerende arbeide i dette punktet på PROs Arbeidsprogram. Helge høstet stor applaus fra resten av PRO-representantene.

Kateketudannelse

Presentasjon ved Einar Nelson.

Denne arbeidsgruppen har slitt en del med oppslutningen om oppgavene, men har likevel skaffet seg oversikt over hvordan kateketutdannelsen er lagt opp i OKB, og hvilke faktorer som må til for å rekruttere kateketer. Gruppen har mottatt en invitasjon fra Kateketisk Senter om å bli med på en studiereise til en menighet i Göteborg, der kateketfunksjonen er blitt særdeles attraktiv, takket være hyppige møter mellom sognepresten og kateketene.

Grunnet oppstartsvanskene er der behov for å revitalisere arbeidsgruppen ved hjelp av en "ekspertgruppe" bestående av en geistlig, Kateketisk Senter og dagens gruppe. Disse kan i samarbeid utrede et konkret aktivitetsprogram. Det er dagens gruppe som driver denne oppgaven, som en paraply under PRO, og Kateketisk Senter bør derfor trekkes inn for kompetansens del. AU ber om at de menigheter som har kateketkontakt som ikke er registrert på katekese.no, melder disse inn til Kateketisk Senter.

Sak 11   Orientering om OKBs budsjett

Budsjettpresentasjonen var dessverre noe mangelfull, se derfor vedlegg 1 for fullstendig presentasjon.

Sak 12   OKBs forlags- og medievirksomhet

Denne saken ble gjennomgått fredag den 23. oktober, mens biskopen var tilstede. Etter initiativ fra biskop Eidsvig, er det ønskelig med en helhetlig koordinering av forlags- og medievirksomheten i OKB. I første rekke ønsker biskopen å få de eksisterende utgiverne og informasjonsmedarbeiderne til å samarbeide mer planmessig. Det er behov for en felles administrativ ledelse av enhetene. Biskopen ønsket å høre PROs synspunkter i en timelang meningsutveksling om OKB som forlag og mediehus. Hvordan fungerer dagens medier og organisering? Hvilke behov har menighetene på dette området, nå og i fremtiden?

Dette var en svært engasjerende sak med en god plenumsdebatt. PRO synes at internettssidene www.katolsk.no kun gir en orientering om hva som skjer, og etterlyser analyserende journalistikk samt en samordnet offentliggjøring av internasjonale nyheter, debatter, konferanser, etc. Bispedømmet bør sikre mangfold ved å engasjere legfolk til virksomhetene. Utfordringene er å nå ut til hele landet og å nå andre medier med vår informasjon. Faktorer som spredning, hyppighet og ulike nivåer og sjangere spiller en stor rolle. I dag er det ingen klar linje i utgivelsene. En utgivelsesportefølje bør være samstemt med de forkynnende enheter i bispedømmet.

PRO bifalt at vi alle kan bli bedre på å forfatte innlegg og kronikker i aviser, samt på å påvirke media i sin helhet gjennom et katolsk perspektiv, gjerne ved å produsere artikler som vi kan tilby resten av mediene. Klimaet hardner til. Det er viktig å være til stede i samfunnsdebatten og påvirke den. Vår forlags- og medievirksomhet har en oppgave med å bygge opp en katolsk identitet. Vi kan i særdeleshet gjøre oss mer synlige i lokalpressen. Oslo med sine lokalaviser (bydelsavisene) er viktige kanaler for å markere katolsk tilstedeværelse. Politikerne fanger opp meninger og synspunkter fra nettopp disse avisene. Da bispedømmet søkte om ekstra midler i forbindelse med den store, polske innvandringen, var bydelsavisen for St. Hanshaugen raskt på banen og dekket saken. Særlig vakte avslaget på bispedømmets søknad stor oppmerksomhet, og førte til at også andre medier tok opp saken og tok bispedømmet i forsvar. De nye kirkeprosjektene burde informeres om i lokalavisen bydel Grorud og omegn, presteseminaret burde skrives om i avisen bydel St. Hanshaugen, etc., etc.

Det er en kjensgjerning at prestevielsene sist juni ble viet svært liten oppmerksomhet i media. PRO ble oppfordret til å bruke lokalpressen der man er bosatt, til å vise at vi er der! Gladnyheter (eks. Mariastatuen i Haugesund som ble stjålet for så å bli returnert i nattens mulm og mørke) såvel som heftige kronikker. En del stoff som kommer på trykk i Broen kunne også sendes lokalavisene.

PRO kom opp med idéen om at menighetsarbeidere og frivillige kunne kurses i hvordan fremme saker i media fra Informasjonstjenesten. Dette burde foregå på en ”Helg for menighetsarbeidere i Kirken”. La ikke-norske være ressurspersoner for oversettelse av nyheter.

Et par av PROs medlemmer ytret ønske om en katolsk avis som et supplement til de media vi allerede har. De fleste av PRO-representantene var imidlertid enige om at det pr. i dag ikke er realistisk å forsøke å etablere en katolsk dagssavis. Det er Broen som også i fortsetningen må fungere som det alminnelige katolske tidsskrift i OKB. Ellers ville det være fint om www.katolsk.no kunne opplyse om pilegrimssteder og dekke internasjonale, katolske arrangementer. Det ville også være ønskelig om OKBs medievirksomhet kunne informere om hvordan ta inn Vatikanradioen, f.eks. ved å offentliggjøre frekvensene i alle nummer av Broen. Avslutningsvis oppfordret biskopen PRO til å melde inn nyheter til Informasjonstjenesten, til å kommentere utviklingen, og minnet om at OKB har en ny pressetalsmann i p. Pål Bratbak.

Sak 13   Hovedtema: Ekteskap og familie – pastoral omsorg og familiepolitisk engasjement

Ekteskapets og familiens stilling i samfunnet har endret seg sterkt de siste ti-tyve år. Dette krever at Kirken også adresserer de forskjellige problemstillingene og utfordringene som melder seg, og setter seg aktivt fore å gi legfolket gode svar på hvordan vi i vår egen tid kan leve i samsvar med Guds opprinnelige hensikt med ekteskapet.

I dag ser vi enkeltmennesket gå inn og ut av mer eller mindre forpliktende kjærlighetsrelasjoner på betingelser diktert av følelseslivet, mens gender-ideologi utfordrer kjønnes relevans for parforhold, og den teknologiske utvikling skaper markeder for unnfangelse av barn tatt ut av mor-far-barn-relasjonen; det biologiske foreldreskap gjøres overflødig gjennom teknologien. Våre myndigheter har vedtatt lovendringer som signaliserer en tydelig nedvurdering av ekteskapets stilling som samfunnsinstitusjon og familiens stilling som samfunnsbærende enhet. Familiens suverenitet i formidlingen av tro, verdier og normer til barna anerkjennes ikke, men overtas i stadig større grad av staten.

PRO ble i forkant (pr. sakspapirer) forespeilet en todelt problematikk rundt dette omfangsrike temaet:

- A. Ektepars og familiers pastorale behov
- B. Den katolske Kirkes engasjement i familiepolitisk aktivitet

Temasaken ble innledet ved et foredrag ved generalvikar p. Arne Marco Kirsebom SS.CC om familiens pastorale behov. (Se foredraget gjengitt i vedlegg 2)

Kommentarer til generalvikarens foredrag, her gjengitt in breve

- I NUKs barne- og ungdomsarbeide ser man tydelig hvilke lokallag som fungerer best. De best fungerende lagene har foreldre som står bak ungdommene, og som har gitt sine barn en katolsk identitet.
- Det kunne være interessant å sette i gang oppfølgende samtalegrupper etter endt ekteskapskurs. Dette til etterretning for Familiesenteret.

Deretter fikk vi høre Jan Harsem og Morten Dahle Andersen fra Nordisk nettverk for ekteskapet – som har vært en helt sentral aktør for organisasjoner og kirkesamfunn i høringsprosessen forut for vedtaket av kjønnsnøytral ekteskapslov. Nettverket førte en systematisk og kontinuerlig dialog med alle de politiske partiene på Stortinget, og la frem for offentligheten en rekke sammenhenger politikere hadde unnsått.

Harsem og Dahle Andersen gav PRO et innblikk i hele lovprosessen og orienterte samtidig om strategiene fremover, der reversering av ekteskapsloven vil forsøkes. I redegjørelsen for den nye ekteskapsloven fokuserte foreleserne på rettsvirkningene og de praktiske konsekvensene av loven.

- Harsem og Dahle tok opp det faktum at det radikale i samfunnet i dag er kampen for kjernefamilien.
- Den selvstyrte familien vil kunne være den siste Mordechai som ikke bøyer kne for Haman (kfr. Esters bok).
- Det er klare ideologiske forbindelseslinjer med postmoderne tankegang.
- Moderne kjønnsforskning tar ikke hensyn til empiri.
- Regjeringens skalkeskjul er homofili og at homofile blir diskriminert.
- I disse dager arbeider det såkalte "Farskapsutvalget" for å finne ut om det biologiske foreldreskap er optimalt... Et tankekors!
- Loven skaper direkte ikke-biologisk foreldreskap.
- I dag har alle norske barn like rettigheter iflg. FNs Barnekonvensjon. Etter at loven trer i kraft 1. januar 2009 vil barn av lesbiske diskrimineres etter unnfangelsesmetode og systematisk være fratatt retten til å få omsorg fra begge sine (biologiske) foreldre.
- I den nye barneloven §4 heter det "et barn kan ikke ha rett til både en far og en medmor".

Loven øker presset på det normative grunnlaget for ekteskapet. Når ekteskapets funksjoner er tappet for innhold, er det ingen grunn til å holde fast ved det normative. Vi står overfor:

- en endring av sosiologisk karakter, ved at familiestrukturen endres – dette har sammenheng med legitimeringen av abort, samboerskap og skilsmisse;
- en kulturell endring i synet på familien, ved at individets rettigheter får gå foran det kollektives interesser;
- en endring av filosofisk karakter, der metafysikken er avskrevet og konstruktivistisk tankegang angående kjønn og forplantning kommer inn (LLH – Landsforeningen for homofil og lesbisk frigjøring hevder at det biologiske prinsipp er helt tilfeldig og kan dekonstrueres). Skjev teori kaller kjønn og familie sosiale konstruksjoner.

Kjernefamilien er således en motstandskilde som myndighetene vil ta knekken på. Ikke at den skal idylliseres – det finnes mange halverte og oppsplittede familier av ymse årsaker – men den er viktig som ideell ramme.

Nordisk nettverk for ekteskapet vil arbeide videre med å sette spørsmålet på dagsorden, og håper mange vil enes om to grunnpillarer: At ekteskapet er mellom en mann og en kvinne, og at barnets foreldre må forstås med utgangspunkt i barnets biologiske foreldre.

Innlederne oppfordret PRO til å fortsette med å skaffe seg kunnskap om ringvirkningene av den nye loven, samt å komme med et sterkt motsvar til farskapsutvalget.

(Se www.bevarekteskapet.no for ytterligere informasjon om forelesernes arbeide og virke.)

Etter foredragene ble PRO inndelt i grupper for å arbeide med forskjellige spørsmålsstillinger, for deretter å kort presentere gruppens konklusjoner i plenum. (Referert av Jardar Maatje)

- 1. Sammenhengen mellom a) Guds hensikt med ekteskapet fra opphavet av, slik det er beskrevet i Skapelsesberetningen, b) Jesu henvisning til denne opprinnelige forståelsen, c) Kirkens formidling av Guds hensikt, d) kunnskapen om dette synet hos de troende.**
Enda større ansvar for en utføring av ekteskapsforberedelser
Større fokus i prekener
Startpakke med temaark for familiegrupper i menighetene
"Foreldrekafe" i tilknytning til katekesen – dele sine erfaringer om trosliv og ekteskap, det vil si å utdanne folk i større grad.
- 2. Er familien bevisst sin gudgitte rolle som et personfelleskap grunnlagt på kjærlighet?**
Tydeliggjøre at Kirkens kjærlighetsbegrep ikke er følelsesbasert, men en uselvisk viljeshandling. Lære folk å takle dagliglivet uten å glemme hverandre.
- 3. Hva disponerer for, eller forårsaker samlivsbrudd hos katolikker?**
Troen i seg selv kan bli en faktor, særlig dersom man har ulik tro. En persons trosengasjement kan overkjøre den andres. Hos ulike par kan troen blir nedvurdert. Det er derfor viktig at parene blir bevisst på hva deres felles minste plattform for tro og trosliv er.
- 4. Er familien bevisst sin rolle som livets helligdom?**
Man antar at de aller fleste er bevisst på dette implisitt gjennom å ta vare på barn, ektefeller og andre rundt seg. Men mange er nok ikke eksplisitt klar over dette.
- 5. Hvilke behov har katolsk gifte ektepar og katolske familier når det gjelder sjelesorg, oppfølging, messer og menighetsfelleskap?**
Veldig avhengig av livssituasjon. Presten er sentral, men har begrensede ressurser. Det kan være lurt med en form for rådgivning. Foreldrenes livssituasjon kan deles i faser: før ekteskap, småbarnsperioden, tenåringsfasen, barna flytter, barnebarn, alderdom. Det er særdeles viktig å være bevisst skiftene mellom disse fasene. Kirken har oppgaver i alle disse fasene.
Bruke foredraget til "Bevar ekteskapet". Bør ha presentasjon av ekteskapskurset. Trenger materiell slik at man lokalt kan gjøre det selv. Bør ha kurs for alle disse temaene. Utfordring til Familiesenteret om å utarbeide kurs for de ulike fasene. Legfolket må ta ansvar.
- 6. Hva bør inngå i en katolsk oppdragelse av våre barn og unge?**
Kirken har et godt tilbud til de unge. At de venner seg til en positiv kirke, fra små til eldre. Barna får venner, relasjoner og vi mister dem forhåpentligvis ikke etter konfirmasjonen.
- 7. Ekteskapet og familien er i dag utsatt for angrep fra myndighetene selv, gjennom en lovgivning som sidestiller diverse samlivsformer med ekteskapet. Hvordan kan vi fremme ekteskapets fortrinn og gudgitte mening?**
Alle må være seg sitt ansvar bevisst, og leve ut det som er Kirkens lære. Andre faktorer som man bør ha in mente; statsmakt dynamikk, mer eller mindre bevisst.
- 8. Hva når foreldreskapet adskilles fra dets biologiske forankring?**

Vi må skaffe oss kunnskap om emnet slik at vi kan argumentere for barns rettigheter, og faktisk gjøre det. Det er mulig å skaffe seg tilstrekkelig kunnskap.

9. Hvordan er barnets status i vårt samfunn?

En av de største truslene mot barns rettigheter er at barn ikke oppfattes som en gave, men skal eksistere på foreldrenes premisser. Barnet må være garantert retten til liv; ja, ALLE sine rettigheter.

10. Farskapet er under press på grunn av felles ekteskapslov. Hva gjør vi?

Fikk ikke tid til dette punkt

11. Helse- og skolemyndigheter griper inn i foreldrenes suverenitet til å oppdra barna i samsvar med sitt livssyn

Vanskelig at det kan blir stigmatiserende for barn å ta dem ut av uønsket undervisning. Det er også vanskelig å skåne barnet for den gjengse oppfatning i samfunnet. Vi må bli flinke til å gi barna en katolsk ballast slik at de kan møte samfunnet. Informasjon om dette må foreligge på nett og i brosjyrer. Man må begynne tidlig med å gi barna en religiøs holdning og tro. Videre er det viktig å lære barna å være rause i forhold til andre i samfunnet som ikke er som oss. Foreldre må være villige til å gå direkte til skolen å si ifra dersom skolen polemiserer mot barnas tro.

12. Er vårt samfunn organisert på en måte som levner familiene rettferdighet?

Utenfor jobben prioriterer man fritid og adspredelse. Men i praksis er der konkurranse om aktivitetsnivået. Dagens aktivitetsnivå er et statussymbol som er ubevisst stressende og gradvis ødeleggende for familien. Man må bevisstgjøre folk på dette. Videre foregår der en sterk kommersialisering av familielivet, vi går på kjøpesentrene for å slå tiden i hjel. Staten overtar forelderrollen, og er vanskelig å stoppe. Sjelesørgerne er her i en viktig posisjon, det er viktig at de hjelper familiene til å slå på bremsen. Mange fremmedelementer – skal/må/trenger i forhold til tv, aktiviteter, trening, etc. Det er viktig å gjenfinne hva familien egentlig står for. Våkn opp, bli oss selv bevisst!

13. Dagens situasjon – politisk og strategisk: Vi trenger legfolk som engasjerer seg i familienettverk og politiske fora. Hva vil vi bidra med?

Fikk ikke tid til dette punkt

14. I 2010 arrangerer våre bispedømmer en nordisk familiekongress i Jönköping. Hvordan forbereder vi oss på å delta?

Fikk ikke tid til dette punkt

Innspill

- Det viktigste er å ha kommet med alle ovennevnte spørsmål.
- Vi må være forsiktige med å demonisere dagens livsstil.
- Prestene bør våge å gi konkrete råd i prekener i forhold til familienes liv: ”gå hjem, se ikke på tv, men bruk tid sammen og les Bibelen sammen.”
- Innspill til punkt nr.14, det er viktig å trekke inn menneskeretter; trosfriheten. Man drukner ofte i ”toleranseretorikk”.
- Det ble i praksis altfor kort tid på PRO-møtet til å arbeide tilstrekkelig inngående med disse spørsmålene, som av PRO-møtet ellers blir ansett som veldig viktige spørsmål.

Sak 14   Orientering om inntektsprosjektet

Presentasjon ved Einar Nelson

Denne arbeidsgruppen er blitt mer erfaren siden sist, og har oppnådd å registrere ca. 2000 nye polakker ved å utgi en informasjonsbrosjyre på polsk. Brosjyren er distribuert til alle sogneprester og bør nå være godt synlig.

Under arbeide:

Seminarets Venner, St. Eystein presteseminar

Dette punktet er gruppens hjertesak akkurat nå. Herunder foreligger planer om å utgi en brosjyre à la den polske, samt et ønske om å gi finansiell støtte til seminarets drift. Man må la seminaret skape nærhet til menighetene ved for eksempel å utplassere seminaristene til menighetene en helg i måneden. Da blir menighetene kjent med seminaristene, og får et forhold til seminaret. Et annet tiltak er å publisere innlegg av og om seminaristene i Broen og menighetsbladene.

Kirken i Vekst = Kirkebyggefondet

Herunder: Grorud, Mortensrud, Jessheim, Sandefjord, Førde, Stavanger, Kristiansand, Sandnes, Bergen, samt vedlikehold av domkirken.

Nettbidrag

Man ønsker å informere på www.katolsk.no om alle de pågående prosjekter. Idébank: innhente idéer fra menighetenes medlemmer, hva kan vi gjøre for å støtte Kirken finansielt? Betalingsautomater i kirkeutgangene er en tanke - Sverige driver med dette. Vi avventer erfaringene derfra.

Minikollekter til spesielle formål

Herunder: kollektkonvolutter, med design i henhold til formål.

Dette ligger foreløpig i tenkeboksen hos gruppen.

Testamentariske gaver

Basert på danske og engelske systemer. Dette er en veldig følsom oppgave, og man må gripe saken veldig nøye an ved å studere de nevnte systemer. P. Frode kunne supplere med at denne ordning er svært vanlig i lutherske grupperinger, som for eksempel Indremisjonen

Mariaholm

Gruppen ønsker å støtte et styre i dets drift og vedlikehold av stedet. Dette ligger nok lengre frem i tid, og kan følgelig ikke realiseres før et styre først er opprettet.

In plenum:

Begrepet betalingsautomater i kirkene var en kilde til debatt, og ble mottatt med stor interesse. Herunder burde det være mulig å øremerke midler til et spesielt formål/menighet/prosjekt. Mange mente at man burde iverksette et slikt prosjekt allerede nå, og ikke avvente erfaringene fra svenskene. Einar responderte med at gruppen først må vurdere om det finnes anlegg for et teknisk system i kirken, og at gruppen nylig ble gjort kjent med idéen. Det ble reist spørsmål om hvordan skattefradraget skal kunne behandles ad betalingsautomater, noe som kan besørges ved å ha en felles konto på automatene i stedet for underkonti.

På den andre siden ble det påpekt at det for noen er optimalt nok å ha et fast, månedlig giverbidrag som igjen sikrer skattefradraget. Dersom man innfører automater i kirkene, må man også huske på at terminaler er dyre å leie og for øvrig har store kostnader.

PRO etterlyste "Mariaholms Venner". Eksisterer gruppen overhodet? Synliggjøring, takk!

Einar takket på vegne av arbeidsgruppen for alle tilbakemeldinger, som vil bli tatt til ettertanke.

Sak 15   Kort orientering om pastoral plan for barne- og ungdomsarbeidet i OKB

Presentasjon ved NUKs Jardar Maatje

Biskop Bernt Eidsvig har våren 2008 satt i gang et arbeide med å lage en felles pastoralplan for et helhetlig barne- og ungdomsarbeide i OKBs menigheter. Hensikten med pastoralplanen er å nedfelle et felles minimum for hva familier, barn og unge skal kunne tilbys pastoralt i våre menigheter. Alle skal føle at de er ivaretatt av menighetene, enten man er 2 eller 18 år gammel. Uansett hvilken av OKBs menigheter man sogner til, så skal det være forutsigbart hva foreldre, barn og unge kan vente å møte, til tross for store forskjeller menigheter imellom. Denne planen vil samtidig gjøre det enkelt for alle menighetene å se hva som skjer i de ulike menigheter, og skal være offentlig for hele menigheten.

En viktig implementeringsfaktor som ligger til grunn for pastoralplanen er det faktum at dagens barn og unge ikke lenger sosialiseres inn i kristendommen noe annet sted enn i hjem og kirke. Ergo avhenger det meste av trosopplæringen av foreldrene som fungerer som en huskirke. Menigheten kan og skal i denne sammenheng være en støttespiller til den religiøse oppdragelse med det ansvar å tilrettelegge for at familien i praksis kan fungere som en god huskirke. Mange foreldre er seg ikke nok bevisst dette store ansvar. Desto større blir Kirkens ansvar ad menigheter, prester og legfolk til å støtte familiene i deres strev for å bygge og opprettholde en katolsk identitet.

OKBs pastoralplan er i skrivende stund på høring hos presteskapet, menighetsrådene, pastoralrådsrepresentantene og ikke minst kateketer, barne- og ungdomskontakter, ledere i NUKs lokallag samt andre aktive personer innenfor barne- og ungdomsarbeidet lokalt i menighetene. Den endelige pastoralplanen vil bli presentert på PROs vårmøte i 2009. Man har delt planen inn i skal- og må-punkter. Dette kan virke skremmende på mange, men under skal-punktene er der meget som allerede eksisterer. **Det viktigste med pastoralplanen er at menigheten selv kartlegger hva de har av ungdomsarbeide pr. i dag, og hvordan de selv ønsker å tilrettelegge planen.**

For å unngå at dokumentet ender opp i en skuff forpliktes menighetene til å lage en enkel plan over hvilke tiltak de har tenkt å iverksette. En veldig enkel oversikt skal dermed sendes inn til bispedømmet, slik at bispedømmet er orientert om hva som skjer. Fristen for høringsrunden er den 10. november 2008.

NUK ønsket innspill på høringen, og tok PROs plenumsdiskusjon til ettertanke, her gjengitt in breve;

Hvem skal informere de ulike menighetsinstanser om planen når den er klar? Svar: Det gjenstår litt detaljmessig, men presten er hovedansvarlig. Dessuten har PRO sendt ut høringsversjonen til alle menigheter og menighetsråd. Den ligger dessuten ute på www.katolsk.no.

I Askim har menighetsrådet gjennomgått hele høringsversjonen sammen og katekesebarna over ti år har også fått avgi sine synspunkter. Planen er svært positivt mottatt, endelig får barn og ungdom selv anledning til å bidra!

I Porsgrunn har alle menighetsinstanser mottatt høringsversjonen, skrevet hørings svar og distribuert til menigheten. Uttalelse vil foreligge i god tid før fristen.

I Stavanger er høringsversjonen distribuert, og hørings svaret er underveis.

I Bergen er distribueringen på gang, deretter vil hørings svaret følge.

Pastoralplanen for barn og unge er en utfordring til menighetene, og til menighetenes eget beste. Dokumentet skal kartlegge de forskjellige typer arrangementer og samtidig foreligge som en mal for menighetene. Planen skal ikke være et ork for menighetene, men en kilde til inspirasjon såvel som et nyttig verktøy.

På høringsmøtet som ble avholdt den 13. oktober 2008 ble det vedtatt at man skal melde inn det man kan foreta seg av pastorale tiltak, såvel som det man ikke makter å få til. Slik kan man bedre utveksle tiltak og få hjelp av bispedømmekontorene og NUK der det er behov.

Sak 16 Andre saker meldt til PRO

Ingen saker var meldt inn.

Sak 17 Eventuelt

Intet å anføre

Sak 18 Evaluering av høstmøtet

Så var det atter tid for en evaluering av høstmøtet. Det var første gang at nåværende PRO hadde sittet i møte fra fredag til og med søndag. AU med sekretær syntes dette var en særdeles fin ordning, da den bidrog til at man fikk bedre tid til de enkelte saker, uten å føle at tiden ikke strakk til. Transportmessig gikk alt som på skinner denne gangen! Man fikk også bedre tid til å sosialisere, og alle deltagerne bar preg av å være meget avslappede og ladet med energi. Der rådet under hele møtet en særdeles gemyttlig atmosfære og vennlighet.

Et PRO-møte er som kjent ingen "hyttetur", men et seminar bestående av hardt arbeide. Flere deltagere bifalt nettopp dette, og syntes det var bra at møtets formalia ble unnagjort nettopp fredagen. Et lite aber var at en relativt tung sak som *OKBs forlags- og medievirksomhet* også ble lagt til fredags aften; man ville fått bedre utbytte ved å diskutere den lørdags formiddag. Grunnen til at saken var lagt til fredagen var etter ønske fra biskopen, som dessverre ikke kunne delta på møtet lørdagen. Noen av deltagerne syntes det var vanskelig med et tre-dagers møte på grunn av problemer med å få fri fra jobben. Det ble fremmet forslag om i stedet å avholde et heldagsseminar i Oslo. Her ble det respondert med at man allerede på vårmøtet hadde fått opplyst datoene for høstmøtet, og at man hadde et halvt år på å innordne seg.

For ordens skyld ble PRO informert om allerede nå å reservere datoene for neste års møter, nemlig 28. – 29. mars og 23. – 25. oktober 2009.

Det er viktig at det videre legges til rette for at personer med forskjellige typer yrkesmessig, familiemessig, aldersmessig og bostedsmessig utgangspunkt kan delta som representanter i PRO. Dette for at det ikke bare er pensjonister, med meget fritid, som skal ha mulighet til å sitte som representanter i PRO. Da er det fare for at PRO blir en ren "pensjonistklubb", og det er ikke ønskelig.

Generelt var alle fornøyd med klokkeslettene og tidsskjemaet, men hjemreisen kan godt legges til en time tidligere, med lunsj kl. 13.00 i stedet for kl. 14.00.

PRO var svært fornøyd med temasaken og imponert over foredragene. PRO syntes dessuten at man burde hatt bedre tid til plenumsdiskusjon etter foredragene. Mange av spørsmålene knyttet til gruppearbeidet i etterkant av foredragene er svært fundamentale, noe som fører til at man gjerne sitter igjen med flere spørsmål enn svar. Derfor ville det ha vært fint også å få Kirkens veiledning på dette. Temaet var forøvrig så interessant at PRO ønsket det gjenopptatt på neste møte. Mange opplevde at gruppearbeidet i etterkant av foredragene inneholdt for vanskelige spørsmål, men ble tydelig gjort oppmerksom på at man hadde fått tilsendt spørsmålene i forkant av møtet sammen med sakspapirene og dermed burde ha satt av tid til forberedelse og gjennomtenkning av spørsmålene. **Det er en selvfølge at alle leser sakspapirene de mottar i posten før møtet.**

Det ble en gang for alle avgjort at det i forbindelse med alle fremtidige møter skal versere kun ett sett sakspapirer, som på forhånd blir tilsendt alle representantene pr. post og at alle deltagere heretter skal medbringe de papirer de mottar pr. post. Slik unngår man å måtte produsere dobbelt sett av sakspapirene til møtet, og man sparer tid, penger og miljø. NUK ytret ønske om at møteledelsen burde opplyse grundigere om hvilken sak som til enhver tid behandles. Møteledelsen tar dette til etterretning. Videre ønsket NUK seg et bedre system på sakspapirene. Det er viden kjent at NUK er enere i å produsere særdeles profesjonelle sakspapirer. Dette vil aldri PROs AU kunne mestre likedan, og det er et helt bevisst valg at vi ikke er så formelle og byråkratiske hva saksbehandling, sakspapirer og layout angår. Vi lar ikke saksutfall avhenge av om der mangler et komma, men ønsker fokus på og fruktbare diskusjoner om saksinnholdet. Christine Behncke og Nikoline Myklevik tilbød seg å hjelpe til med sakspapirene til neste møte. Det ble ytret ønske om at AU- og PRO-referater kunne foreligge på polsk til informasjon for polske katolikker i Norge med manglende norskferdigheter.

PRO syntes det var uheldig med den mangelfulle budsjettpresentasjonen, den burde vært fremlagt PRO på en mer fyldestgjørende måte. (Dette er pr. november 2008 tatt videre til bispedømmets økonom, som personlig kommer til å presentere OKBs budsjett på møtene neste år).

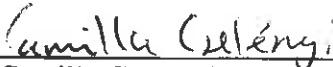
NUK ytret ønske om å innføre en fast programpost hvor NUKs arbeidsutvalg presenteres på hvert høstmøte. På dette møtet ble informasjonen foretatt lørdags aften samtidig med at NUK overrakte et flott piano til Mariaholm, innkjøpt for kantinepenger under NUKs 60-års festival.

Der er pr. i dag ingen representanter fra de nasjonale gruppene i PRO. I de nye statuttene skal disse komme med, og hver nasjonale gruppe skal ha sine representanter.

Referert av Gunhild Finseth-Ficarra

Protokollunderskrivere

Trygve Bernt Stokkerud

Camilla Cselenyi

Budsjettet 2009

I budsjettet for 2009 er det gjort store endringer i regnskapsoppsettet. Oslo katolske bispedømme har vokst seg større siden den gang det gamle oppsettet ble laget. For å kunne få en bedre oversikt og kontroll over økonomien har vi laget et oppsett som enklere viser hva vi bruker penger på og hva vi får inn penger på.

Det nye oppsettet legger opp til at OKB deles opp i spesialiserte avdelinger. Disse avdelinger er de som følger i oversikten av kostnadene. Det nye oppsettet er også forsøkt lagt opp slik at vi enklere kan se hvor penger kommer inn fra. Videre vil jeg ta for meg de største postene som er interessante og med merkbare endringer. Dersom dere ønsker en mer detaljert redegjørelse kan dere sende mail til pham.cong.thuan@katolsk.no eller ringe på telefon 23219520 eller 99044668.

Inntekter

- Statstilskudd: Den desidert største inntekten kommer fra staten i form av tilskudd per registrert og godkjent personnr. Vi regner med en vekst på litt over 5% fra 1. januar 2008 til 1. januar 2009. Dersom vi regner med at tilskudd per hode fra staten ikke endrer seg særlig vil vi da få et totalt tilskudd fra staten på ca 17 mill kr.
- Menighetsbidrag: Denne posten viser til de penger OKB mottar av menighetene. Menighetene bidrar med en fast sum per medlem, per dags dato 42 kr, pluss en prosentsats avhengig av hvor mange medlemmer menigheten har. Minimum 10%
- Andre inntekter: Grunnen til at denne posten er såpass høy er fordi vi venter å få prosjektmidler til vårt arbeide med arbeidsinnvandrere. Vi regner med å få minimum 900.000kr.

Kostnader

- Administrasjon OKB: Det er én hovedgrunn til at posten for Administrasjon OKB er høyere enn de foregående år. Denne er kostnadene i forbindelse med rettsaken med p. Robert Kanoza i Hamar.

Dersom saken vedvarer regner vi med at dette blir en ekstra kostnad på 1,8 mill kr.

- Drift og anskaffelse eiendommer: Det er hovedsakelig Akersveien 5, 6 og 16 som koster penger. Disse bygningene rommer bispedømmets administrasjon og kontorer samt presteboliger og seminar. Den eiendomsmassen som koster mye penger er Mariaholm.
- Informasjon og media: Det er fra 1. desember 2008 opprettet en ny avdeling i bispedømmet. Denne avdelingen består av st. Olav forlag, st. Olav tidsskrift, Broen, st. Olav bokhandel, informasjonstjenesten, layout og pressetalsmann. Avdelingen har kontorer i Akersveien 5. Økonomisk utgjør ikke opprettelsen av en avdeling noen ekstra utgifter.

Utenom disse postene vil jeg fremheve tre poster som gjør bispedømmets økonomi særlig anstrengt. Disse er:

- Renteutgifter: Vi har rentebærende lån på litt over 20 mill kr totalt. I 2009 regner vi med å betale 1,5 mill i renteutgifter.
- Nasjonalsjelesorg: De reelle utgifter til nasjonalsjelesorg kommer ikke fram i budsjettet. Kort oppsummert kan vi regne med at en prest koster rundt 500.000kr å drifte. Kun i Akersveien har vi 4 polske prester, disse har kommet i de senere år. Det utgjør en ekstra kostnad på 2 mill kr.
- Advokathonorar: Denne utgiften er nevnt tidligere. Men den er verdt å ta med i oppsummeringen om hvorfor bispedømmets økonomi er stram. En ekstra utgift på 1,8 mill kr blir beregnet grunnet rettsaken med p. Robert Kanoza.

Thuan cong Pham

Økonom Oslo katolske bispedømme

P.Arne Marco Kirsebom SS.CC.
Generalvikar
PROs høstmøte Mariaholm
25 10 2008

EKTEPARS OG FAMILIERS PASTORALE BEHOV

Innledning

I mange år har vi som bispedømme invistert krefter og energi i barns og ungdoms pastorale behov og har utviklet en stor mengde tilbud. Dette er godt og det er gledelig at det for tiden utarbeides en egen pastoralplan for barne- og ungdomsarbeidet.

Men det er ofte mer tilfeldig hva som tilbys i menighetene for andre aldersgrupper. Noen steder finnes det f.eks. studentgrupper, unge voksne, grupper for kvinner eller eldre. Av og til er der troskurs eller foredrag. Noen ganger arrangeres det pilegrimsturer og reiser. Alt dette er utmerket. Men det mangler nok en systematisk gjennomgang av hvordan man ønsker å ledsage de forskjellige grupper av voksne som en menighet er sammensatt av. Den største gruppen utgjør ektepar og familier og vi vil i denne anledningen forsøke å gjøre oss noen tanker om hva som kan være deres pastorale behov. Kanskje det med tiden også burde utvikles en pastoralplan i bispedømmet for ektepar og familier?

Familiesenteret

For noen år siden ble bispedømmets Familiesenter grunnlagt. Etter det vi kan kalle en oppstartsfase, begynte den virksomheten vi kjenner i dag, allerede i 2002. Etter biskop Gerhard Schwenzer ønske, begynte Familiesenteret først med å utvikle et ekteskapsforberedende kurs. Det tok tid å skrive kurset da meget måtte leses og gjennomtenkes på veien. Men det ble ferdig i det minste i en provisorisk form og har vært holdt noen ganger og mange av dagens par får med seg innholdet av kurset i forbindelse med forberedelsene til inngåelsen av ekteskapet. Det gjenstår ennå en endelig revidering av innholdet og en mulig utgivelse i bokform.

Dømmer vi ut fra tilbakemeldingene som er kommet inn kursets deltagere, har mange par satt pris på å bli tilbudt et slikt kurs. Det er ikke nødvendigvis slik at alt det de møter i kursets gang, har vært nytt for dem. Men alle har fått med seg en utvidelse av deres tanker og forståelse om ekteskapet og familielivet i lys av Den katolske kirkes lære og tro. Dessuten har de innebyggede øvelsene vært viktige. Det ble også sett på som positivt at de fikk en grundig innføring i Kirkens lære om ekteskapet. Spesielt viktig har dette vært for den ikke-katolske parten i de par som har vært blandet.

Den opprinnelige tanken var at Familiesenteret skal hjelpe menighetene til å kunne holde kursene lokalt, men senteret har dessverre ikke møtt så stor interesse for kurset blant bispedømmets sogneprester. Det er blitt tilbudt kurs for ektepar som kunne bistå prestene med å forberede parene, men grunnet manglende interesse, kunne flere kurs ikke holdes. Det er viktig at man i menigheten er klar over at Familiesenteret er ment å skulle være et ressurscenter for ekteskap og familie. Det er derfor ikke bra at Familiesenteret til dels blir møtt med laber interesse.

Jeg sier ikke dette for å lamentere, men man bør ta inn over seg virkeligheten engasjerte medarbeidere møter når noe nytt utvikles og tilbys. Dette bør man ha i mente, når man vurderer hvordan man konkret bør møte menneskers pastorale behov.

Teologiske grunnlag

Når vi nå skal tenke over ektepars og familiers pastorale behov, er det selvfølgelig klart at disse kan være svært så forskjellige. Men utifra Kirkens lære, kan man definere noen grunnleggende trekk. En del av innholdet vil være preget av de mange utfordringer det moderne samfunnet stiller et ektepar og en familie overfor. Her må man nøkrent fastslå at ikke alt er av det gode for mennesker som vil leve i tråd med Gud og Kirkens lære, uten at vi her i denne omgangen kan gå inn på en omfattende analyse. Det må gjøres i et videre arbeide.

Det som vil være helt sentralt er å styrke ekteparet til å forstå dybden og betydningen av ekteskapet og familielivet i vår kirke. Det er ikke bare basert på det naturlige og biologiske, men er begrunnet i Gud selv. Det er dessverre for mange i dag vanskelig å åpne seg for den virkelighet som vi er en del av i troen. Det moderne samfunnet kan sies å ha utviklet seg på en måte som forhindrer en dybdeforståelse av menneskets eksistens og tilværelsens innhold. Forstått slik, kan man utifra et katolsk ståsted avsløre en form for menneskeforakt i vår tid, som ikke er lett å stå imot. Etter min mening er et vesentlig element i det jeg kaller menneskeforakt, (et ord som nok er for sterkt men som jeg har valgt for å understreke alvoret) at mennesket ikke forstås som et vesen utgått fra Gud og som skal vende tilbake til Gud. Mennesket blir redusert til den jordiske tilværelsen og all metafysisk virkelighet og sannhet blir fornektet eller til-intet-erklært.

En vesentlig dimensjon i den teologiske forståelsen av mennesket, er personbegrepet. Vår samtid er mer opptatt av individet, men overser personen. Her mener jeg ligger en av årsakene til den manglende forståelse for menneskets ukrenkelig verdi fra unnfangelse til død. Det kristne personbegrep er forankret i Guds personer. At mennesket er person, er bare mulig fordi det er skapt av Gud. Gud er tre personer i én Gud.

Den teologiske tenkningen om at mennesket som mann og kvinne er skapt i Guds bilde, er forankret og begrunnet i Guds indre virkelighet. Komplementariteten, den utfyllende forskjell mellom mann og kvinne, kan kun forstås utifra Guds indre forskjell i personer.

Menneskets forankring i Guds egen virkelighet gir mennesket en verdighet som overgår de menneskelige tankene om seg selv. At det er Gud som har satt mennesket i en oppreist posisjon i skaperverket og overlatt det hyrdeansvaret for skaperverket, er et oppdrag og en tillitt, som vi ikke kan gi oss selv.

Selv om mennesket ikke klarte å leve opp til Guds vilje, gav Gud aldri opp mennesket. I Kristus ble mennesket restaurert og gitt en ny fremtid i Gud. At mennesket blir kalt til å dele Kristi skjebne ved å ta opp sitt kors og følge ham, viser hvor høyt Gud setter mennesket. Det verdslige samfunnet har aldri hatt tilsvarende høye tanker om mennesket.

Ekteskapet mellom mann og kvinne har i troen alltid vært forstått som et spesielt synlig bilde på Gud. Spesielt ekteskapets mulige frukt i avkommet. Å få ta imot et barn, en ny generasjon, og føre det inn i livet og i troen, gir det menneskelige livet en spesiell

mening. Etter Kristus har ekteskapet fått et nytt forbilde i forholdet Kristus og Kirken. Ekteskapet skal gjenspeile den dype kjærlighet og hengivelse som er mellom Kristus og Kirken.

Kristus har dessuten gitt kjærlighetsbegrepet en objektiv struktur når han i følge Johannes sier: "Ingen har større kjærlighet enn den som gir sitt liv for sine venner". Kristus selv virkeliggjorde denne kjærligheten. Kjærlighet er derfor ikke bare et spørsmål om følelser, men et spørsmål om en holdning hvor man forbir trofast til sine avgjørelser helt til døden trer inn. Trofasthet i kjærlighet kan også føre til å måtte bære et kors.

Ekteskapet er et av Kirkens syv sakramenter i Kirken. Vi behøver ikke her fordype oss i Kirkens sakramentsforståelse. Men i det ekteskapsforberedende kurset, har jeg beskrevet ekteskapet som sakrament på denne måten:

"Det som ... gjør ekteskapet til en religiøs virkelighet er jaordet de to gir hverandre, et sakrament som varer inntil døden. Det vil si at ekteskapets sakrament ikke bare forstås som en punktuell handling, men som en blivende virkelighet for de to, og for de barn ekteparet måtte få. I sin gjensidige kjærlighet og forhold skal de vise hverandre en virkelighet utover dem selv, Guds virkelighet. Slik kan de bli til sakrament for hverandre, den ene bør kunne se Guds kjærlighet skinne igjennom de andre. De lever i Guds nåde. Denne blir mest synlig og tydelig i barna som fødes. Ikke bare vitner de om menneskets kreative kraft men også om Guds skaperverk i de nye personer som oppstår. Barna skal vokse opp i den nåden foreldrene har mottatt i sakramentet. Siden går denne nåden videre i barnas barn. Familien blir på den måten en kirke i det små, en huskirke. Slik virkeliggjør foreldrene sitt kristne kall fra dåpen da de ble salvet til delaktighet i Kristi prestedømme, kongedømme og profetiske virke. Foreldrene er barnets første budbringer om frelsen."

Pastorale behov

Både ved ekteskapets forberedelse, men også langs ekteskapets og familiens lange vei, vil det være vesentlig i Kirkens pastorale ansvar å formidle hvilket kall og gode ekteskapet er, både for den enkelte, men også for familien samlet. Kirken må ledsage og støtte foreldrene til å forstå stadig bedre og dypere hva deres kall som kristen familie er, hva deres virkelighet betyr og er. Dessuten bør Kirken tilby hjelp til den indre forkynnelsen av evangeliet i familien. Her har allerede Kateketisk Senter satt i gang forundersøkelser som kan være nyttige.

Når vi kommer inn på det pastorale ansvar, tenker jeg ikke først og fremst på presten, men på menigheten som en helhet. Selv om det tilkommer presten et særlig ansvar i form av menighetsledelse, er han helt avhengig av godt samarbeid og medarbeid i menigheten. Jeg vil anta at eldre ektepar, kanskje etter at barna er flyttet hjemmefra, kan bidra på en god måte.

I det pastorale arbeidet, dreier det seg om å bistå ekteparet

- i å fordype forståelsen av sitt kristne kall;
- i å holde fast ved ekteskapets sakramentale betydning;

- i å forstå den begrunnelse og betydning deres ekteskap har for Kirken og verden;
- i å ta ansvar for de barn Gud vil sjenke paret og lære ansvarlig foreldreskap i tråd med Kirkens lære;
- i å være huskirke.

Livet som familie er et langt liv. Som alle menneskelige liv, vil familielivet blir preget av de mange omskiftelser som vil ligge på den enkelte person i familiens vei. Det er umulig å overskue det som ligger foran en. På veien vil ekteparet oppleve de forandringer i dem selv som skyldes årenes gang. Samtidig vil barnas vekst og utvikling være en faktor i familiens liv over lang tid. Forholdet til egne interesser, venner, arbeid, sport og hobbyer vil samtidig være pregende for familien. Uansett hva som måtte skje på livets vei for en familie, vil behovet for den enkelte eller flere sammen for sjelesorg og pastoral omsorg, kom frem i større eller mindre grad i årenes løp.

Kirken trer selvfølgelig støttende til nettopp gjennom barne- og ungdomsarbeidet uten at det dermed tar fra foreldre deres ansvar for barnas oppdragelse og vekst i troen. Men i denne fasen av livet, har ikke vårt bispedømme noe spesielt tilbud for foreldrene. Våre menigheter har i dag katekese en lørdag i måneden hvor barna er samlet noen timer. Kunne ikke det f.eks. vært et tidsrom hvor man også kunne tilby foreldrene et program? Her ville det vel være lettere enn ellers å få samlet foreldre med barn i noenlunde samme alder.

Kunne man tenke seg muligheter for foreldrene å komme sammen som grupper? De årlige familieleirene som begynte i 2003 viser at det er mulig å legge opp en leir slik at foreldrene får noe tid til samtale og utveksling av erfaringer mens ungdomsledere tar seg av barna. Kan man forestille seg en slik modell i en menighet, hvor det er tid f.eks. en gang i måneden for foreldrene å samles mens noen av menighetens ungdom tar seg av barna?

Jeg tror det kan være viktig og vesentlig på ens vei som kristen at man har mulighet til å møte likesinnede og kunne snakke sammen og dele ens erfaringer. Spesielt når man lever i et samfunn som i dag er satt sammen av mange tankestrømninger hvorav mange ikke støtter opp om troen, men tvertimot går imot troen eller til og med fornektet den.

Når barna blir større og begynner på skolen, vil foreldrene etterhvert bli konfrontert med de spørsmål barna kan få av lærere og medelever. Den dag i dag hersker det nesten en analfabetisme om Den katolske kirke og det er umulig å forestille seg hvor merkelige spørsmål eller holdninger barna vil møte.

Dette kan og vil forsterkes når barna kommer i tenårene. Samtidig kan dette føre til usikkerhet hos den unge og føre til en opposisjon mot foreldrenes tro. Det å være katolikk er fortsatt noe fremmed og eksotisk og det er ikke alltid at en ungdom klarer å stå frem på en overbevisende måte. For ungdommens del vil selvfølgelig ethvert engasjement i NUKs regi, lokalt eller nasjonalt, være viktig og en kjærkommen mulighet til samhold og vekst. Men hva skjer med foreldrene i den tiden? For foreldre må naturligvis ungdomstiden fortone seg temmelig anderledes enn barndommen, spesielt dersom en ungdom går igjennom sterke opposisjonelle faser. Nettopp i denne etappen vil foreldrenes behov for pastoral nærhet og omsorg være spesiell stor og her bør vi tenke på mulige former for ledagelse.

En helt annen, men svært viktig etappe i familien, er når barna begynner å flytte ut og begynne sitt mer selvstendige liv utenfor hjemmet. Ofte opplever foreldrene det som en stor overgang den dagen de selv er alene igjen hjemme. Her vil en ny form for sårbarhet oppstå som vil kreve en egen pastoral oppmerksomhet.

Andre utfordringer

I tillegg til det som jeg har beskrevet her, kommer de utfordringer familier står overfor fordi foreldrene ikke begge er katolikker. Her vil det dreie seg om to situasjoner: de par hvor den ene er katolikk, den andre er en kristen fra et annet kirkesamfunn; de par hvor den ene er katolikk, den andre fra en annen religion. I grunnen er en tredje konstelasjon mulig, nemlig der hvor partneren er ateist eller humanetiker. Alle disse tre former for blandede ekteskap, vil kreve en anderledes pastoral oppmerksomhet enn der hvor ekteskapet er mellom to katolikker. Inndelingen i livsetapper vil selvfølgelig være lik,

Utover alle disse muligheter, kommer alle invandrerfamilier. Mange par er mellom en norsk og en utenlandsk, men mange familier er rene innvandrerfamilier. Alt etter hvor de kommer fra, vil de ha med seg meget som får betydning for familielivet. Aller vanskeligst blir det når det er traumatiske opplevelser og erfaringer med i spillet. Her er det klart at det trenges en oppmerksomhet som kan gå langt utover de vanlige pastorale behov og uten tvil vil det offentlige i mange situasjoner måtte tre støttende til.

Avsluttende bemerkning

Denne korte innledningen har hatt som mål å skissere mulige utfordringer for Kirken når den vil betrakte ektepars og familiers pastorale behov. Det er mange felter som inviterer til en videre refleksjon og det vil være sentralt i arbeidet å få kommunisere med familier om deres erfaringer og tanker til dette. Går det f.eks. an å gjennomføre en empirisk undersøkelse i bispedømmet ved å la et antall familier besvare godt forberedte spørreskjema? Kunne man kanskje benytte vår kontakt med Menighetsfakultetet og få dette til å være et master-prosjekt eller doktorgrad? For å kunne planlegge riktig, er det nødvendig å bli så godt kjent med virkeligheten som mulig.

Det er uansett meget gledelig at dette spørsmålet om ektepars og familiers pastorale behov er satt på dagsordenen av pastoralsrådet. Det er et stor område å bearbeide, men det avgjørende er å begynne et sted og få satt en prosess i gang.

